

SISTEMUL INFORMAȚIONAL ȘI MANAGEMENTUL

Constantin EȚCO,

Universitatea de Stat de Medicină
și Farmacie Nicolae Testemițanu

[https://doi.org/10.52556/2587-3873.2021.3\(90\).11](https://doi.org/10.52556/2587-3873.2021.3(90).11)

Introducere

În ultimii ani, sistemul ocrotirii sănătății din Republica Moldova traversează o perioadă de schimbări structurale esențiale. Acest proces se referă la descentralizarea și întărirea rolului organelor de dirijare și urmărește scopul perfecționării structurilor de dirijare a ocrotirii sănătății în teritoriu și al creșterii calității asistenței medicale. Un element important în evaluarea stării de sănătate a populației și în determinarea eficacității măsurilor întreprinse la diferite niveluri îl constituie informația medicală și sistemele informaționale medicale ca instrument de acumulare, stocare, prelucrare și analiză a informației.

Construirea economiei de piață este un proces nou, de o complexitate deosebită, care necesită multiple schimbări economice, sociale și politice. Operaționalizarea acestora este condiționată decisiv de conținutul și calitatea managementului, atât la nivel de agenți economici – statici, particulari sau micști, cât și la nivel național.

Procesele de implementare a noilor forme de organizare a serviciilor de sănătate sunt o dovadă a asumării de către stat a acestei responsabilități. Implementarea asigurărilor obligatorii de asistență medicală produce schimbări esențiale în domeniul managementului financiar și al serviciilor de sănătate. Unitățile medico-sanitare publice sunt obligate să se integreze în spațiul informațional medical universal și să-și creeze structuri noi, care să răspundă cerințelor persoanelor asigurate.

În noile condiții, este nevoie de dezvoltat în mod prioritar un sistem național corporativ de informatică medicală, care urmează să asigure medicii cu informații despre cele mai noi practici de tratament al maladiilor și să furnizeze organelor de conducere centrale și locale date autentice și operative pentru argumentarea corectă a deciziilor de dirijare, planificare și dezvoltare a sistemului de sănătate.

Rezultate și discuții

În general, sistemul informațional reprezintă multitudinea proceselor, metodelor și structurilor îndreptate spre colectarea, stocarea, analiza și distribuirea informației, cu scop de luare a deciziilor.

Sistemul informațional medical integrat (în continuare – SIMI), care se preconizează a fi implementat în viitorul apropiat, este un ansamblu

organizațional de persoane, echipamente (hardware), programe (software), algoritmi și proceduri (metode) care asigură colectarea, transmiterea, centralizarea, stocarea, prelucrarea și vizualizarea informațiilor medicale în scopul soluționării problemelor complexe de planificare și management al serviciilor de sănătate.

SIMI funcționează într-un mediu normativ-juridic, informațional, funcțional și tehnologic neomogen și, în ansamblu, constituie un sistem dinamic, care necesită o revizuire permanentă pentru a-și păstra relevanța. SIMI include în structura sa nu doar prestatori de servicii medicale, ci și alți factori-cheie ce influențează procesul de luare a deciziilor. Acest sistem oferă posibilitatea de a întreprinde acțiuni în baza datelor măsurabile, permițând funcționarea managementului bazat pe dovezi.

Caracteristicile esențiale ale SIMI sunt:

- *Adaptabilitatea* – presupune că SIMI poate fi modificat sau ajustat rapid la schimbările de mediu sau poate să răspundă cerințelor unei situații concrete.
- *Sensibilitatea* – înseamnă că SIMI trebuie să răspundă la întrebările ce conduc la un curs alternativ de acțiune și să corespundă necesităților persoanelor ce colectează datele. Sistemul trebuie să permită urmărirea în timp real a pacienților, atât din punct de vedere medical, cât și din punctul de vedere al costurilor. Caracteristica de a fi sensibil implică și posibilitatea de a răspunde nevoilor pentru fiecare componentă a sistemului.
- *Cost-eficiența* – presupune că SIMI trebuie să fie necostisitor în ceea ce privește resursele materiale și umane, dar în același timp să fie eficient. Un grad înalt de eficiență a SIMI este asigurat de faptul că el este creat în baza unui sistem deja existent. Un sistem vechi cu neajunsuri cunoscute este mai bun decât un sistem nou cu neajunsuri necunoscute.
- *Simplitatea* sistemului înseamnă ca SIMI trebuie să fie elementar de simplu, astfel încât să fie ușor de înțeles pentru toți utilizatorii. El trebuie să furnizeze informații nu doar pentru conducere, ci și pentru medici, asistentele medicale și alți profesioniști din sistemul de sănătate și din alte domenii.

Necesitatea informației pentru sistemul sănătății este cu atât mai mare cu cât este mai activă politica acestui sistem. Cerințele generale față de sistemul informațional în ocrotirea sănătății sunt următoarele:

- Rezultatele generale după analiză trebuie să fie ușor accesibile.
- Lucrătorul medical trebuie să fie responsabil de rezultatele obținute și de informația generală în procesul de lucru.
- Fiecare serviciu și departament medical necesită un sistem bine structurat de prezentare a rapoartelor de evaluare cu privire la prestarea serviciilor medicale.

Importanța informației este determinată de faptul în ce măsură ea răspunde la un șir de întrebări, cum ar fi:

- Corespunde informația primită cererii noastre inițiale? Nu s-a pierdut o parte din importanța ei practică?
- Ce calitate trebuie să aibă informația pentru a obține o importanță practică?
- Corespund datele primite metodelor de descriere, costurilor necesare pentru obținerea lor?
- Cât de recente trebuie să fie datele? Care trebuie să fie perioada de supraveghere, pentru a obține un tablou adecvat al schimbărilor în timp?
- Este accesibilă informația pentru persoanele care au nevoie de ea? Este posibilă publicarea informației primite și sub ce formă trebuie publicată?
- Este comodă forma de prezentare a informației pentru aplicare? Se pot crea grafice sau tabele pentru o mai bună analiză și generalizare?
- Cât de specifică este informația? În ce măsură poate fi atribuită aceasta pentru alte analize?
- Care sunt cheltuielile necesare pentru obținerea și prelucrarea informației?

Este cunoscut faptul că informatizarea societății se bazează pe doi factori principali:

1) infrastructura informațională a țării (rețelele de comunicații, mijloacele tehnice etc.);

2) nivelul de pregătire al personalului (utilizatorii rețelor, calculatoarelor, sistemelor informative și de comunicații etc.).

În ceea ce privește primul factor, în Moldova deja există infrastructura informațională – rețelele de comunicații create de *Moldtelecom*. Rămâne ca Ministerul Sănătății să asigure sistemul cu mijloace tehnice necesare.

Al doilea factor, pentru a fi atins, nu necesită mari investiții financiare, ci mai mult o înțelegere și o dorință a celor care conduc și a celor ce sunt conduși, a celor care instruiesc și a celor ce sunt instruiți.

Sistemul informațional al managementului poate fi definit ca sistem manual sau computerizat, proiectat sau aplicat cu scopul de a furniza managerilor de la toate nivelurile și funcțiile informațiile parvenite din sursele interne și cele externe ale organizației, pentru comunicarea și utilizarea acestora în adoptarea unor decizii eficiente în activitățile de previziune, organizare, coordonare și control, conform competențelor specifice.

În acest context, ca „sistem de management” sau doar ca „tehnică” în etapa de luare a deciziei, sistemul informațional al managementului are următoarele caracteristici:

- se bazează pe o circulație verticală a informațiilor (de exemplu, între subordonați și conducători);
- este alcătuit dintr-o multitudine de subsisteme care furnizează informații – de la cele curente, operative, până la cele strategice;
- subsistemele componente sunt astfel coordonate și integrate, încât formează un întreg;
- necesită o bază de date bine pusă la punct, actualizată și structurată astfel încât să permită accesul rapid al managerilor la informațiile stocate în ea;
- utilizează în mare măsură instrumentul tehnic, solicitând extinderea folosirii sistemelor automatizate;
- presupune antrenarea continuă a unui personal cu o înaltă competență profesională.

Deși are puternicul avantaj al unor decizii rigurose fundamentate și adoptate în timp scurt, principala dificultate în aplicarea sistemului informațional al managementului o constituie necesitatea existenței permanente a unui înalt nivel de pregătire a majorității covârșitoare a personalului. Sistemul informațional adună la un loc și intercalează un număr de oameni, un șir de proceduri și resurse ce colectează, transformă și repartizează informația în organizație.

Managementul actual folosește mai multe tipuri de sisteme informaționale: manuale (hârtie și creion); neformale (orale); bazate pe calculator (informatic). Indiferent de tip, ele au una și aceeași misiune: susținerea informațională a deciziilor manageriale.

Sistemele informaționale joacă un rol-cheie în management. Ele pot conduce la succese, la mărirea eficienței operațiilor, la un management eficient și la avantaje competitive, însă, uneori, sistemele informaționale se pot deteriora. Dacă sistemul informațional nu-și îndeplinește misiunea, el poate cauza insuccesul managementului. Acest lucru demonstrează că promovarea managementului

sistemelor informaționale este o cauză majoră și serioasă pentru manageri.

Din cele expuse se poate trage concluzia că sistemele informaționale reprezintă pentru management:

- o arie de activitate majoră, la același nivel cu contabilitatea, marketingul etc.;
- una dintre resursele majore;
- un factor important ce afectează eficiența, satisfacția;
- o sursă bogată de informare în scopul luării deciziilor;
- un catalizator sau ingredient în dezvoltarea altor produse;
- o importanță vitală.

În încheiere, subliniem că prelucrarea automatizată a informațiilor asigură nu numai fluxul rapid al acestora, ci și analiza corelativă și sistematizarea lor după anumite reguli pentru transformarea datelor parțiale în informații necesare evaluării și luării deciziilor corecte. Odată cu dotarea corespunzătoare a unităților medico-sanitare publice cu utilaje și rețele informaționale automatizate, calitatea asistenței medicale va crește permanent, contribuind în mă-

sură importantă la îmbunătățirea stării de sănătate a populației.

Bibliografie

1. Bulgaru O. *Managementul sistemelor informaționale*, Chișinău, 1999.
2. Ețco C. *Management in sistemul de sănătate*. Chișinău: Epigraf, 2008. 862 p.
3. Hamish S.F. Fraser, P. Biondich, D. Moodley, et al. Implementing electronic medical record system in developing countries. In: *Informatics in Primary Care*, 2005, nr. 13, pp. 83-95.
4. E. Tomasi, L. Augusto Facchini, Maria de Fatima Santos Maia. Health information technology in primary health care in developing countries: a literature review. In: *Bulletin of the World Health Organization*, 2004, nr. 82(11), pp. 867-874.
5. Гусев А.В., Романов Ф.А., Дуданов И.П., Воронин А.В. *Информационные системы в здравоохранении*. ПетрГУ, Петрозаводск, 2002. 120 с.
6. Назаренко Г.И., Гулиев Я.И., Ермаков Д.Е. *Медицинские информационные системы: Монография*. ПетрГУ, Петрозаводск, 2005.

(*Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină*, 2008, nr. 5)